

Landbruks- og matdepartementet

Vår ref.:
2019-19

Deres ref.:

Oslo, 27. mars 2019

Ansvarlig advokat: Knut Helge Hurum

Høringsuttalelse - forslag til endringer i reindriftsloven – høringsbrev av 1. februar 2019

1 Innledning

Jeg viser til ovennevnte. Denne høringsuttalelsen inngis på vegne av Advokatforeningens lovutvalg for reindrift og samerett.

Dette er ikke sendt til Advokatforeningen for uttalelse, og det er på forespørsel ikke gitt utsatt høringsfrist. Jeg legger til grunn at høringsuttalelsen uansett blir journalført og følger saken.

2 Sammenfatning

Etter vårt syn er forslagene til endringer av reindriftsloven ikke tilstrekkelig rettslig begrunnet, dette gjelder særlig forslaget til endringer av formålsparagrafen men gjelder også de øvrige forslagene.

Det er videre beklagelig at en prioriterer disse endringene i stedet for forslag fremsatt av Samerettsutvalget helt tilbake til 2007, noe som er kritisert blant annet av FN's menneskerettighetskomite i deres rapport av 25. april 2018 og i Høyesteretts dom av 9 mai 2018 i sak HR-2018-872-A.

3 Forslaget om å endre formålsparagrafen

Departementet foreslår her betydelige endringer. Dagens bestemmelse i § 1 første ledd lyder:

«For det samiske reinbeiteområdet skal loven legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og

sedvane til gagn for reindrifsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse mål skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv.»

Departementet foreslår at § 1 første ledd skal få følgende ordlyd:

«Loven skal legge til rette for en økologisk bærekraftig reindrift i det samiske reinbeiteområdet og der hvor det er gitt tillatelse til utøvelse av reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet i henhold til denne lov § 8. Reindriften skal gjennom bærekraftig produksjon og økonomi, og med utgangspunkt i tradisjon og sedvane, utgjøre et viktig grunnlag for næringsliv og kulturell bærekraft. For å nå disse mål skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften.»

Fra formålsparagrafen foreslår departementet altså å fjerne to helt sentrale setninger knyttet til samisk reindrift, dette gjelder for det første:

«For det samiske reinbeiteområdet skal loven legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindrifsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig.»

Videre gjelder dette også:

«Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv.»

Departementets begrunnelse for endringsforslaget er å styrke økologisk bærekraft. Økologisk bærekraft står imidlertid ikke i noen motsetning til å bevare reindriften som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv. Begrunnelsen bærer dermed ikke innholdet i forslaget til endring.

Dette underbygges av at det de siste årene er vedtatt flere lover som nettopp omhandler bærekraftig ressursforvaltning, og der hensynet til samisk kultur og samfunnsliv er fremhevet ved siden av annen bærekraft. Det kan vises til plan- og bygningsloven § 3-1, naturmangfoldloven § 1, mineralloven § 2, havressursloven § 7 og finnmarksloven § 1.

Den foreslåtte endringen innebærer videre at den reindriften som skjer utenfor de samiske bruksområdene flyttes fra 3. ledd i formålsparagrafen og opp i første ledd. Reindriftsloven er først og fremst en lov utformet for den samiske reindriften. Dette hovedtrekket ved loven hvikes ut og det kan skape uklarhet når ønsket om å løfte frem reindrift utenfor de samiske områdene går på bekostning av en synliggjøring av den samiske reindriften.

Reindriften er en helt sentral bærer av samisk kultur, og det er derfor nødvendig å drøfte endringen opp mot Grunnloven § 108 og konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27, ILO-konvensjon 169 og FNs urfolkserklæring fra 2007. Dette er ikke gjort.

4 Forslag til endring av reindriftsloven § 33

Det foreslås at alle rein skal individmerkes, jf. forslag til endring av reindriftsloven § 33. Fra reindriftshold har det kommet mange innvendinger til dette forslaget, blant annet hensynet til dyrevelferd, ressurskrevende og sårbart i praktisk bruk. Et krav til individmerking vil kunne bryte sterkt inn i den tradisjonelle merkingen av rein. Nettopp reinmerkingens kulturelle betydning for samisk reindrift innebærer at forslaget til individmerking må vurderes opp mot

Grunnloven § 108, SP artikkel 27 og ILO-konvensjon 169 artikkel 8. Det nevnes videre at i Meld. St. (2016-2017) er forslaget om individmerking blant annet begrunnet med en endring av erstatningsreglene i reinl. § 67. I høringsnotatet som viser til nevnte stortingsmelding som begrunnelse for sine lovendringsforslag, er det imidlertid ingen slik kobling til en endring av § 67. Forslaget til endring av § 33 er utelukkende begrunnet i kontrollhensyn.

5 Forslag til endring av reindriftsloven § 18

Departementet forslår en tilføyelse i § 18 som skal åpne for at andre i reinbeitedistriktet får kunnskap om den enkelte reineiernes reintall. Høringsnotatet gir inntrykk av at slik mulighet til kunnskap ikke foreligger i dag. Bestemmelsen i § 18 pålegger leder av en siidaandel årlig å gi melding til fylkesmannen om sin reindrift. Denne meldingen har detaljerte opplysninger om den enkeltes reinflokk og hvem som eier rein i siidaandelen. Kopi av denne meldingen skal sendes til distriktstyret, se § 18 første ledd, tredje punktum. I departementets forslag til endring savnes en drøftelse av om det er nødvendig med den foreslåtte lovendring, all den stund distriktstyret får kopi av meldingen.

6 Forslag til endring av reindriftsloven § 71

I høringsnotatet er det også foreslått endringer i § 71 om Reindriftsstyret. Sametinget må tvert om sikres en større innflytelse i Reindriftsstyret.

7 Senere forslag til lovendringer

Det bes om at alle senere forslag til regelendringer for reindrift og samiske spørsmål også sendes til Advokatforeningen.

Med hilsen

Knut Helge Hurum
Advokat
kh@fend.no